

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: *oponentka*

Autor/ka práce: *Eva Kroupová*

Název práce: *Zdobení těla - Tetování a piercing ve svém funkčním a symbolickém významu.*

Vedoucí práce: *PhDr. Jan Balon, PhD*

Oponent/tka: *Doc. PhDr. Jadwiga Šanderová, CSc.*

Navržené hodnocení: *nedoporučuji k obhajobě*

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cílem práce je explicitně „alespoň částečně nahlédnout na historii a vývoj zdobení lidského těla“ [3], provést kvalitativní výzkum, jehož cílem je zjistit, „jakých významů může dnes nabývat zdobení lidského těla“ (se zaměřením na tetování a piercing) [4]. Třetím cílem je porovnat výsledky kvalitativního výzkumu „s významy zdobení lidského těla u primitivních společností“ [tamtéž].

V závěru autorka skutečně prezentuje několik významů tetování a piercingu, které mají pro 22 osob, s nimiž provedla polostrukturovaný rozhovor, a snaží se ukázat, že jsou v souladu s významy, které nahodile našla v literatuře týkající se dějin tetování a piercingu (nezabývá se jen „primitivními“ společnostmi).

Práce je strukturovaná do dvou důsledně oddělených částí, a to teoretické (nesystematický náhled do dějin zdobení těla) a výzkumné (v níž autorka vypráví o tom, co jí komunikační partneři na dané téma sdělili). Tyto dvě části spolu souvisejí jen formálně, a to tématem (zdobení těla) a členěním do subkapitol podle významu zdobení těla. Věcná sociologicky relevantní provázanost však vůbec není zřejmá. V závěru se střídavě hovoří o primitivních a tradičních společnostech jako by šlo o synonyma.

Autorka se tedy svým způsobem snaží v závěru reagovat na cíle, které si vytkla, ale spíše formálně než věcně..

Z tohoto hlediska diplomovou práci hodnotím jako sotva dobrou.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka se opírá o cca 35 titulů, z toho 10 v anglickém jazyce, a to nejrůznějšího typu, s nimiž zachází jako s rovnocennými - od popularizační literatury přes příručky o tetování a piercingu po odborné tituly. Pět titulů (Disman, Durkheim 1998, Fiksa 2011, S.K. Neumann, a The New Encyclopedia of Britannica) není ve vlastní práci vůbec zmíněno. Na drtivou většinu titulů autorka odkazuje pouze jednou. Práce se tak především opírá o práci Rychlíkovu (Dějiny odívání: Tetování ...) a Sandersovu (Customizing body: The Art Culture of Tattooing a snaží se především vzbudit dojem, že je opřena o více zdrojů, s nimiž ve skutečnosti systematicky nepracuje.

Práci s literaturou hodnotím jako nedostatečnou.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Autorka provedla 22 polostrukturovaných rozhovorů s osobami, jež mají alespoň dva piercingy a/nebo tetování. Pro výběr použila metodu sněhové koule a snažila se dodržet heterogenitu souboru dotazovaných z hlediska pohlaví. Struktura rozhovoru podle mého názoru zahrnuje návodné otázky typu „Rozhodla ses udělat si tetování/piercing prostě proto, že se Ti to líbilo?“ [64] v bloku zjišťujících estetický význam nebo „Dáváš skrze svoji ozdobu najevo své postavení vůči někomu nebo vůči celé skupině?“ v bloku hierarchizační význam [tamtéž] apod. Strukturu rozhovoru tedy autorka měla připravenou spíše v duchu kvantitativního výzkumu a daleko méně v duchu hloubkových rozhovorů, jejichž cílem by mělo být zjistit, jaké významy sami dotázaní se svým zdobením spojují. Pozoruhodné je, že autorka sama v části o použité metodě zdůrazňuje, že předností kvalitativního přístupu je nechat komunikační partnery, aby se rozhovořili o tom, co oni považují za důležité [37].

V pasáži věnované popisu analýzy autorka doslova uvádí: „Poté [po přepisu rozhovorů J.Š.] jsem vytvořila kategorie, kdy jsem vycházela z teoretické části práce a z výše fy teoret. Části J.Š.] popsaných funkčních a symbolických významů. Vytvořila jsem tak 8 kategorií (estetický význam, rituální význam, sociální význam, hierarchizační význam, komunikační význam, nadpřirozený význam, léčivý význam, osobnostní význam), které jsem zanesla do programu ATLAS.ti, který je vhodný využívat při kvalitativním výzkumu jako dobrou pomůcku pro orientaci v práci“ [38-39]. Nebo dále „Původně jsem se domnívala, že budu v analýze vycházet z Grounded Theory (...), ale tím, že jsem už v teoretické části práce stanovila osm hlavních kategorií postupovala jsem trochu opačným směrem, protože těchto osm kategorií už nechci dále zužovat a zobecňovat, to by pro cíle mého výzkumu bylo zbytečné“ [39].

Z citované pasáže, připravené struktury rozhovorů a z vlastní „analýzy“ jednoznačně vyplývá, že autorka na základě studia literatury nejrůznějšího typu stanovila výše zmíněných 8 kategorií, aniž by někde zdůvodnila proč zrovna tyto kategorie považuje za vhodné pro své cíle. Po té připravila otázky, jimiž přímo zjišťovala, nakolik se dotázaní s jednotlivými kategoriemi významů ztotožňují. Pomocí zmíněného programu našla úryvky zmiňující dané kategorie. Po té napsala svého druhu vyprávění strukturované podle jednotlivých kategorií o tom, co jí dotázaní odpověděli s ukázkami jednotlivých výroků. Není jasné, zda své komunikační partnery dostatečně anonymizovala – používá totiž iniciál křestního jména a příjmení na místo fiktivních jmen, jak bývá zvykem. Vysvětlování významu se vůbec nevěnuje ani nepředkládá žádné argumenty, proč jednotlivé výroky zařadila do té které kategorie.

V závěru často nalézám kvantitativní rétoriku. Autorka zde popisuje, jak odpovídaly ženy a jak muži [53], nebo uvádí, že „zhruba polovina z respondentů by ...“ [54] či jinde „[m]ůj vzorek respondentů vykázal, že tento význam se v původní formě nejspíše neobjevuje. Ve výzkumu se nevyskytl nikdo, kdo“ [55] (autorka zřejmě také neví, že neexistenci něčeho nelze dokázat).

Z tohoto hlediska tedy práci hodnotím jako naprosto nedostatečnou.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Argumentační rovina práce je zcela nedostatečná, či přesněji řečeno argumenty chybí, což nutně plyne z výše popsaného nepochopení zvolené metody. Nevíme, proč autorka vybrala zrovna oněch 8 kategorií. Dále pak nijak nevysvětluje, proč vybrané citáty zařadila do jednotlivých kategorií, natož aby diskutovala, o jakém významu skutečně komunikační partner/ka hovoří. Příkladem může být do kategorie estetický význam zařazený výrok: „Asi šlo vo to si to vyzkoušet. Nikdo z kámošů to ještě neměl a asi sem se tím chtěl taky trochu pozvednout, jako že jsem hustej. A byl jsem sám fakt zvědavěj, jak to bolí nebo nebolí“ [41].

Závěr zahrnuje celou řadu zcela nepodložených zobecňujících tvrzení typu: „V dnešní

společnosti sice existují jedinci, kteří si nechávají dělat tetování značící příslušnost k určité skupině, ale častěji se tetování spíše projevem individuality a vlastní identity“ [54].

Je zde také řada tvrzení typu „řekla bych, že“ [53,54] bez uvedení důvodu, proč by řekla, „podle mého názoru“ [54,55], aniž by uvedla, oč tento názor opírá, „domnívám se totiž“ [55] bez uvedení důvodů domněnky apod.

Jediné tvrzení, proti němuž nelze nic namítnout, představuje poslední věta: „pokud stále existují lidé, kteří tyto významy svým ozdobám připisují, pak nemůžeme říci, že tyto významy zanikly“. To je však pro diplomovou práci opravdu velmi málo.

Z tohoto hlediska považuji práci za zcela nedostatečnou.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Odkazový aparát je po formální stránce veden správně, až na to, že v seznamu literatury jsou tituly, které v práci nejsou zmiňovány, viz bod 2. Práce je napsána vcelku kultivovaným jazykem.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

0

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

0

Celkové hodnocení práce:

*Text nesplňuje základní požadavky kladené na diplomovou práci. Autorka pouze prokázala, že je po formální stránce (odkazový aparát, struktura a jazyk textu, schopnost odlišit vlastní myšlenky od převzatých) schopna napsat vcelku obstojný text. Není jí však jasné, co je teorie, nepochopila metodu, kterou zvolila, a svá tvrzení nepodložila argumenty. Nesplnila tedy požadavky kladené na diplomovou práci (text by sotva prošel jako bakalářská práce) a proto ji **nedoporučuji k obhajobě.***

V Praze na Medarda 2012

Doc. PhDr. Jadwiga Šanderová, CSc.